

Veto

Dag vriend lezer. U hoeft niet te ontkennen dat velen onder u niets begrijpen van onze zogenaamde 'rechtsbovens'. Misschien heeft u er nog niet eens van gehoord. Daarom maken wij van de gelegenheid gebruik om dat eens even duidelijk uit te leggen. Wat is een 'rechtsboven'? Zoals het woord het zegt, geachte lezer, situeert dit eigenaardige onderdeel van uw wekelijkse Veto zich ergens rechtsboven. De vraag is natuurlijk: waar rechtsboven? Wanneer u

Deze Veto even doorbladert, treft u daarin zomaar eventjes acht rechtsbovens aan. Eén op pagina 1, één op pagina 2, één op pagina 3, één op pagina 4, enzoverder tot en met pagina 8. Uiteraard zit daar maar één 'de' rechtsboven tussen. En laat dat nu even toeval wezen, zeg. Die 'de' rechtsboven bevindt zich zowaar op pagina 1. Met andere woorden: u bent er zomaar middenin beland. Geef toe dat u dat niet verwacht had. Normaal gezien beledigen wij in dit gezellige hoekje iedereen

Die we niet kunnen luchten. Denk bijvoorbeeld aan voorzitter Steentje, onze redactionele hond Roger, de hoornen brilletes van het Stuc, de janetjes van Kringraad, en niet te vergeten het literaire talent Hans Devroe. Iedere week mag één redakteur zijn gal spuwen. Deze week kan dat uiteraard niet zoals het zou moeten, omdat we ons verplicht zien uw bedroevend laag cultureel peil,

Deedjuu, een beetje op te krikken. Maar op de korte afstand zijn we ook niet slecht. Wat dacht u bijvoorbeeld van het volgende? Als Delecock een kringblad is, dan is Dillemans een labyrint vol lesbiennes. Of dit: Dillemans mag dan al geen lesbienne zijn, Delecock hadden ze beter in een labyrint vol kringbladen opgesloten. Weet u trouwens wat er gebeurt wanneer Delecock en Dillemans in een labyrint aangevallen worden door een bende woedende kringbladen, zwaaiend met lesbiennes? Snel naar pagina's 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8.

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOEPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 16, 1989-1990, NUMMER 21, MAANDAG 26 FEBRUARI 1990

Leuven Wellicht

Kaarsjes zijn om uit te blazen

Afgelopen woensdag ging, na weken van tamtamgeroefel in de regionale en nationale pers, het AV-project van Kultuurraad, *Leuven Wellicht*, door. Het vorige project, *Leuven gaat vreemd*, stelde twee jaar geleden teleur. 'Leuven Wellicht' mag er anders wel best wezen. Meer nog: 'Leuven Wellicht' kan zonder meer geslaagd worden genoemd. Hoewel dat sukses misschien niet meteen dat soort sukses was waar de organisatoren en de deelnemende kunstenaars aan dachten.

Kultuurraad ging uit van twee vaststellingen: Leuven is als universiteitsstad een oord van Verlichting, intellectueel dus, én een uitgaansstad waar het nooit donker wordt - er is altijd nog wel ergens een kafee open. Volgens het programma-boekje wil 'Leuven Wellicht' "deze ordening grondig verstoren: stralende vuurtorens wijzen de overbekende weg, maar leiden eigenzinnig naar iets anders". Het decor voor het project is dan ook de (vertrouwde) stad, die door kunstenaars wordt getransformeerd. Bedoeling is dat je dingen ziet, die je anders nooit opvallend. De universitaire gebouwen zijn de tentoonstellingsplaatsen voor de deelnemende kunstenaars. Zij worden verondersteld hun kunst-

werk over licht in een ruimte te integreren. Langs het parkoers zijn er studenten, die hun kot of trottoir 'verlichten'.

Postmodern

Hoe moet je als toeschouwer (en het publiek was massaal aanwezig) zo'n project bekijken? Wie vóór het project een programmaboekje had gekocht en gelezen, werd tot een bepaalde kijkhouding gedwongen. Gelukkig kostte het boekje honderd frank, en werden ze niet nadrukkelijk aangeboden, want de lektuur is een koude douche. Luuk Rademakers, die het project toelicht en de kunstenaars voorstelt, lijkt heel erg zijn best te hebben gedaan om 'Leuven Wellicht' van het label *postmodern* te voorzien. Dat is natuurlijk niet echt een bezwaar, en er waren uiteindelijk ook niet veel mensen die zich die vraag stelden. Weinig mensen hadden behoefte aan moeilijkdoenerij. 'Leuven Wellicht' moet je zien als een avontuurlijke tocht door Leuven, een uitstapje, een belevenis die op het moment zelf belang heeft, en die je daarna gerust kunt vergeten. In de herinnering van de mensen zal vooral overblijven dat dit AV-project *leuk* was, met veel *sfeer*, soms een beetje kunstmatig, maar nooit echt ergerlijk.

Deze vissen geven wel geen licht, maar dat zal hen een zorg zijn.

(Foto Geert Borgers)

De vraag naar 'kunst' was van geen belang, en er waren uiteindelijk ook niet veel mensen die zich die vraag stelden. Weinig mensen hadden behoefte aan moeilijkdoenerij. 'Leuven Wellicht' moet je zien als een avontuurlijke tocht door Leuven, een uitstapje, een belevenis die op het moment zelf belang heeft, en die je daarna gerust kunt vergeten. In de herinnering van de mensen zal vooral overblijven dat dit AV-project *leuk* was, met veel *sfeer*, soms een beetje kunstmatig, maar nooit echt ergerlijk.

Drukte

Dat is voldoende om over te houden, want wie met de gepaste *verwondering* keek naar wat zich aandiende, had zeker

vervolg op p.5 ▶

Heibel in het HDR

Een gezellig en levendig kroegje

Op de laatste vergadering van de Raad van Beheer van de KUL werd besloten het huurkontraat met het 'kring'kafee Huis der Rechten (HDR) niet te verlengen. In tegenstelling tot wat je zou verwachten, is het Vlaams Rechtsgenootschap (VRG) daar allernuist rouwig om. Sterker nog, de kring van de rechtsstudenten verwacht er zelfs beter van te worden. De verhouding tussen het VRG en het HDR is namelijk niet al te best. Veto sprak hierover met Raf Vermeire (VRG) en Karel Tavernier (Algemeen beheerder KUL). Graag hadden we ook de versie van het HDR gehoord, maar daar was niemand bereid commentaar te geven.

Het HDR is een aparte vzw. Dat is voor een kringkafé niet zo uitzonderlijk; ook bijvoorbeeld bij de psychologen, Medika, Politika en L&W is er een juridische scheiding tussen fakbar en kring. Op zich is dat een goede zaak. Het verleden heeft immers bewezen dat kringen en fakbars niet altijd op een efficiënte manier beheerd zijn. In echt rampzalige jaren kon het dan ook gebeuren dat een slecht beheerde fakbar de kring in haar failliet dreigde mee te sleuren. In de jaren zeventig heeft Ekonomika bijvoorbeeld ooit zo'n toestand meegemaakt. Er is dus zeker iets voor te zeggen dat het beheer van een fakbar wordt overgelaten aan mensen die er hun werk van willen maken. Een (semi-)kommerciële onderneming als een kafee veronderstelt immers steeds een zeker nivo van professionalisme. Dat is des te belangrijker als men weet dat het kringleven vaak gedragen wordt door de fakbar.

nodig is voor de fakbar wordt verhuurd aan de kring. Die betaald daar 60.000 frank per jaar voor, en moet bovendien opdraaien voor de herstellingskosten van het huis (behalve voor de ruimte van het HDR). En wat kringje ze ervoor terug, behalve natuurlijk het gebruik van de kantooren en vergaderruimte? Niets. Draait het HDR dan zo slecht? Integendeel, de fakbar-met-de gunstigste-ligging-die-er-is, namelijk op minder dan honderd meter van de Valk, is een zeer goed draaiend kafee. Een zeer respectabele omzet van 400 hektoliter, regelmatig optredens en andere initiatieven als promotieweken maken het HDR tot een gezellig en levendig kroegje.

Het is waar, de beheerders klagen over stoute klanten die zomaar de ramen kapot slaan en met de glazen gaan lopen, maar dat laat de pret niet drukken. Ook wordt er op gewezen dat er regelmatig zware herstellingen moeten gedaan worden. Dat zal wel zo zijn, en opnieuw kunnen we dan ook niet anders dan het HDR feliciteren met haar beleid. De kosten zullen natuurlijk niet al te hoog zijn, aangezien de kring opdraait voor het onderhoud van de door haar gehuurde lokalen. Toch is het oppassen voor al te veel pottekijfers. De boekhouding is dan wel toegankelijk voor de prees - die zit immers in de Raad van Beheer - maar het VRG kan er kop noch staart aan krijgen. Allemaal om in alle sereniteit te kunnen werken, natuurlijk. De verontwaardiging was dan ook groot toen Veto eerder dit jaar uitpakte met een artikel over het geld van het HDR.

vervolg op p.3 ▶

VERBLIJFSVERGUNNING VOOR FAMILIE TEL: 32 KOERDEN IN ZAVENTEM BOUWEN FEESTJE

VERBLIJFSVERGUNNING FAMILIE TEL - Na een jaar van spanning kreeg de familie Tel vorige vrijdag eindelijk een verblijfsvergunning. Voor het zover kwam, werd nog een onderzoek verricht naar de sociale toestand van de familie. Het stadsverslag daarover werd in eerste instantie zelfs niet door het ministerie van justitie aanvaard. Dergelijke onderzoeken schuiven de problemen van de vluchtelingen immers meestal op de lange baan. De sociale toestand van vluchtelingen zonder verblijfsvergunning blijft onzeker, onder andere omdat ze geen werkvergunning kunnen krijgen. Voor het steuncomité betekent deze overwinning geen eindpunt. Momen-

teel wachten nog een heel aantal Koerdische vluchtelingen, vaak gewonden van chemische oorlogvoering, op een verblijfsvergunning. Het steuncomité zal dan ook blijven samenwerken met verschillende vluchtelingenorganisaties. Er is daarnaast ook contact opgenomen met een steuncomité uit Dendermonde, dat actie voert voor een Zairese familie die al drie jaar in België verblijft en nu met uitwijzing bedreigd wordt.

Vrijdag wordt de familie Tel tijdens een Koerdisch feest in de bloemetjes gezet. Fabota, in de Ridderstraat 37, zal vanaf zes uur 's avonds openstaan voor sympatisanten.

Beger

Het is dan echter niet meer dan juist dat de kringen er hun zeg in hebben. En dat is niet het geval in het Huis der Rechten. De Raad van Beheer, waar de belangrijkste beslissingen genomen worden, bestaat uit oud-studenten, vier beheerders zonder stemrecht en de preses van het VRG. Die wanverhoudingen tussen kring en fakbar - die overigens pas in de jaren tachtig gegroeid is - heeft zijn gevolgen, vooral op financieel vlak. Het HDR huurt het huis in de Tienestraat gratis van de KUL. De ruimte die niet

Vrouwenkafé Labyrint

Tussen pot en pint

Het gaat niet goed met de feministische vrouwenbeweging in België. Nergens is dat zo goed te merken als in Leuven, één van de oude bakermatten. Het oude 'Vrouwenhuis', op de hoek van de Justus Lipsiusstraat en de Maria-Theresiastraat, werd een vijftal jaar geleden opgedoekt. Vrouwenboekhandel 'De Dulle Griet' in de Tienestraat legde ook al twee jaar het bijltje neer, om - ironisch toch - plaats te maken voor een *garenwinkel*. De vrouwen vinden nu wél de weg naar het bewuste pand. Het cultureel Vrouwenkafé Labyrint is vandaag het laatste restant van het georganiseerde feminisme in Leuven. Die erfenis weegt zwaar.

'De vrouwen' roeren zich niet meer. Met 'de vrouwen' bedoelen we dan de georganiseerde feministische beweging (zie kader). In het beste geval hebben de vrouwen het strijden van PAG-vrouwen en Dolle Mina's binnenshuis voortgezet, maar van een echt vrouwenfront lijkt geen sprake meer te zijn. Deze konstatatie

was ook de drijfveer voor de drie vrouwen die op 14 oktober 1988 de deuren openstelden van de vzw Labyrint.

Christine Moens: «Wij zochten naar een plaats waar alle vrouwen konden samenkomen. We hadden behoefte aan een ruimte, een huis, waar we als

(Foto Geert Borgers)

vrouwen onszelf konden zijn. Na de sluiting van het vrouwenhuis kwamen de feministen uit het Leuvense jaarlijks samen om ervaringen uit te wisselen, maar voor de meeste van die vrouwen volstond die jaarlijkse ontmoeting niet. We sloegen dus de handen in elkaar en startten met een cultureel Vrouwenkafé. De naam Labyrint is er eigenlijk toevallig gekomen. Achteraf hebben we daar wel een uitleg aan gegeven, ja. Een labyrint is immers een doolhof, in een labyrint ben je steeds op zoek. Zo gaat het ook een beetje met de vrouwenbeweging.»

In de bloeiperiode van het feminisme groepeerde het Leuvense Vrouwenhuis alle strijdbare vrouwen en van daaruit werden de feministische eisenplatforms aan de wereld kenbaar gemaakt. Vandaag de dag kunnen de feministische eisen niet meer zo duidelijk omschreven worden, want juridisch bestaat er geen onderscheid meer tussen de vrouw en de man. Dat er formele gelijkheid bestaat, wil echter niet zeggen dat die in de werkelijkheid te bespeuren valt.

Christine Moens: «Nog steeds wordt met de moedermerk ingelepeld wat past voor een meisje en wat voor een jongen. Dit bestendigt dan ook de ongelijkheid. Een jongen mag voetballen op de sportdag, maar een meisje niet. De instandhouding van dit rollenpatroon

maakt dat vele feministische eisen uit het begin van de jaren zeventig nog steeds even actueel zijn. Denken we bijvoorbeeld maar aan de ondervertegenwoordiging van vrouwen in kaderfuncties. Vrouwen op leidinggevende posten zijn nog steeds uitzonderingen op de regel, en zo worden ze ook beschouwd. Dat feministen overbodig zijn geworden, klopt dus niet.»

Op het tweede lunch-debat van het documentatiecentrum Rol en Samenleving (RoSa) verklaarde ook Lily Boeykens, de huidige voorzitter van de Internationale Vrouwenraad, dat een derde feministische golf zeker niet onnodig zou zijn en zelfs wenselijk. De vrouwen van het Labyrint waren wel aanwezig op dat debat, maar daar blijft het ook voorlopig bij.

Christine Moens: «Tot nog toe hebben we ons nog wel niet echt met het politieke feminisme ingelaten. We probeerden alleen 'feministisch te leven' of 'onze vrouw te staan'. Recent zijn we echter gestart met een groep die meer inhoudelijk en politiek wil werken. De moeilijkheid is echter dat er een kloof bestaat in het vrouwenfront zelf. Deze kloof wordt niet veroorzaakt door de feministische eisen als zodanig, maar wel door de wijze waarop ze geformuleerd worden. Het onderscheid tussen lesbische en hetero-vrouwen staat hiermee in rechtstreeks verband. De politieke eisen van de ene groep vrouwen raken niet altijd de eisen van de andere. Meer nog de lesbische vrouwen missen de solidariteit van de hetero's. Zo stappen de lesbiennes wel mee op in een betoging voor abortus, maar als het het lot van de lesbiennes aanbelangt, laten de hetero's het afweten.»

Het onderscheid tussen lesbiennes en hetero's en de betekenis daarvan voor de vrouwenbeweging heeft al veel inkt doen vloeien. Traditioneel denkt men dat lesbische vrouwen mannenhaaters zijn en daarom sowieso actieve feministen. Dergelijke opvatting kadert in de voorbijgestreefde definitie dat feministen 'vrouwen zijn die tegen mannen strijden'. Nochtans zijn lesbiennes niet per se feministen en omgekeerd zijn niet alle feministen lesbiennes. Het feminisme vandaag belangt alle vrouwen aan en zo het best kunnen omschreven worden als 'vrouwen die zelfs met behulp van mannen voor vrouwen strijden'. In het feministisch debat blijven de hetero's echter vaak ondervertegenwoordigd.

Christine Moens: «Hetero-vrouwen blijven veelal weg uit ons kafé. Het Labyrint wordt vooral door lesbiennes bezocht. Nochtans is het nooit onze bedoeling geweest van het Labyrint een lesbisch kafé te maken. Herhaaldelijk hebben we dan ook al ons hoofd gebroken over de vraag waarom de hetero-vrouwen wegbleven. Het kan niet liggen aan het feit dat zij het niet nodig hebben alleen en onder vrouwen te werken en te zijn. Meerdere hetero-vrouwen hebben trouwens in 1988 precies om deze redenen ons initiatief toegejuicht, maar nu komen ze niet. Even dachten we dat het was omdat er geen mannen binnen mochten, en daarom zijn we die regel ook minder strikt gaan toepassen. Onder twee voorwaarden mogen mannen nu wel binnen. Als we ze kennen, mogen ze binnen zonder begeleiding. Als we ze niet kennen, moeten ze in het gezelschap van een vrouw zijn. Het toelaten van mannen in ons kafé heeft echter geen toeloop van hetero-vrouwen veroorzaakt.»

Ongeacht de kleur, de seksuele voorkeur of de persoonlijke interesses wil het Labyrint dus een open deur zijn voor alle vrouwen. Het is een idealistische en tevens nog steeds nuttige gedachte. Het enige probleem is dat er zo veel vrouwen zijn die het nog niet weten, en die maken dat het niet gemakkelijk is voor een vrouwenkafé het hoofd boven water te houden.

Christine Moens: «In financieel opzicht gaat het niet echt goed met het Labyrint. Recent zijn we gestart met het verhuren van onze dancing aan studenten, maar de inkomsten daarvan zijn niet om over te roepen. We genieten ook nog geen subsidies. De aanvragen ervoor heb ik onlangs ingediend. Het feit echter dat we het zaakje draaiende kunnen houden met de onvermoeibare inzet van vrijwilligers, getuigt dat er vrouwen zijn die geloven in deze zaak en bewijst dat ze ze voor geld ter wereld zouden willen opgeven. Daarom geven we de moed niet op.»

Walter Pauli
Tie Roefs

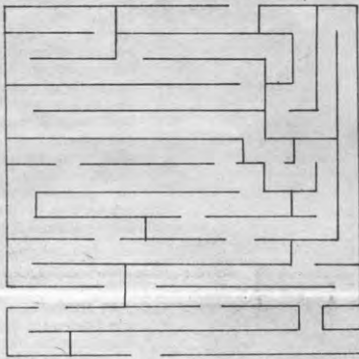
Woensdag 1 maart gaat er om 19.00 een vergadering van de vrouwenwerkgroep met als thema 'Rol en betekenis van een vrouwenkafé voor de vrouwenbeweging'. Het kafé is open iedere woensdag, donderdag en zondag van 20 u tot 2 u. Elke vrijdag is er fuif vanaf 22 u.

LYDIA IS DOLVERLIEFD OP ELSJE EN
WIL ZO SNEEL MOGELIJK MET HAAR
VRIJEN. MAAR DAARVOOR MOET ZE
DOOR DIT VRESELIJKE
DOOLHOF. KAN JIJ HAAR
DE WEG WIJZEN?

ELSE

LABYRINT

LYDIA

OVER VROUWEN EN NEGERS

'71-'72 vonden de vrouwen van het tijdschrift 'De Nieuwe Maand' het nodig zich te buigen over de vrouwenproblematiek en in de roes van hun feministisch entoesiasme rijpte de idee om in België een Vrouwendag (11/11/72) te organiseren. Die Vrouwendag werkte bijzonder entoesiasmerend voor de feministische beweging. In verschillende steden werden in die tijd allerhande vrouwengroepjes opgericht. De feministen onderscheidden zich in een reformistisch-konformistische en een radicale vleugel.

De pluralistische Aktiegroepen voor Gelijke rechten van man en vrouw (PAG) stelden zich doorgaans zeer diplomatisch en efficiënt op. De Dolle Mina's werkten met hun ludieke en sensationele acties (zoals de versperping van de Antwerpse Meir met beha's eerder bewustmakend. Vrouwen van beide strekkingen, zelfs die onder een minder ekstremistisch embleem, verenigden zich in vrouwenhuizen. Van daaruit werd geijverd voor wijziging van de rechtsregels over echtscheiding, huwelijksgoederenrecht en contraceptie. Andere strijdpunten waren de afbraak van van de stereotiep beeldvorming van de man-vrouw-verhoudingen, seksuele bevestiging, en abortus.

Resultaten bleven niet uit. Binnen de Belgische politieke partijen werden vrouwelijke drukingsgroepen georganiseerd zoals 'De Vrouw en Maat-

schappij'-groep in 1974 in de schoot van de CVP. Daarnaast werden ook campagnes gehouden om vrouwen voor vrouwen te doen stemmen. Toch bleef alles een weinig marginaal: Miet Smet en haar 'Vrouw en Maatschappij' werden bijvoorbeeld nooit echt ernstig genomen binnen de CVP.

Na het Jaar van de Vrouw in 1975 volgde voor de Belgische feministen een periode van bezinning. In vrouwenkafés, vrouwenboekhandels, feministische sessies en praatgroepen probeerden bewuste vrouwen de onvoldedige invulling van hun eisen te verklaren. Zo waren gehuwde vrouwen wettelijk nog steeds niet handelingsbekwaam. Die wettelijke barrières met betrekking tot het huwelijks-goederenstelsel, het erfrecht en de ouderlijke macht zijn inmiddels gelukkig weggenomen.

Die formele gelijkheid tussen man en vrouw betekende echter nog niet dat er ook een reële gelijkshakeling is. De mentaliteit dreigt zelfs terug conservatiever te worden: zo is er momenteel geen enkele vrouwelijke minister, worden er in Leuven terug miss-verkiezingen georganiseerd... "Woman is the Nigger of the World" klonk het in het begin van de jaren zeventig. Vandaag is er niet zoveel veranderd. 'De vrouwen' blijven een aanzienlijke achterstand hebben. Erger is dat ze hiervan tegenwoordig minder bewust lijken, dat de georganiseerde vrouwenbeweging dit *blijkbaar* aanvaardt heeft. Er wordt ongetwijfeld nog heel wat feministisch denkwerk verricht, maar het krijgt veel minder maatschappelijke weerklank. In dat opzicht zijn de vrouwen hier minder goed af als de zwarten in Zuid-Afrika. Hun strijd wordt tenminste erkend. (WP/TR)

De 'tweede feministische golf' verwijst - logisch eigenlijk - naar de eerste feministische golf. Die was een gevolg van de slechte arbeidspositie (dubbele dagtaken, geringe lonen, beperkte waaiar aan beroepsmogelijkheden) en juridische achteruistelling (geen stemrecht, de macht van de echtgenoot) van de vrouwen. Dit was het begin van een lange, maar langzame evolutie. Heel traag kwam er een algemene mentaliteitsverandering tegenover de vrouw, die haar toeliet te debiteren op het maatschappelijk en politiek toneel. Het duurde echter tot '48 voor vrouwen het stemrecht verwierven. Als maatschappelijke groep bleven de vrouwen ondergewaardeerd.

In de jaren zestig eisten de beroeps-actieve en intellectuele vrouwen in Europa en Amerika hetzelfde (namelijk gelijkberechtiging) als in het begin van de eeuw: de tweede feministische golf kwam op gang. Deze beweging beroerde de vrouwen in België aanvankelijk maar matig, doch in 1966 werd door de vrouwen van de FN-fabriek in Herstal een staking georganiseerd. Zij eisten volgens het verdrag van Rome van 1957 'gelijk loon voor gelijk werk'. Zevenduizend vrouwen uit de toenmalige zes EG-lidstaten sloten zich bij hen aan. Als gevolg hiervan richtte het ABVV in 1967 een vrouwencommissie op. Het ACV publiceerde 'Het statuut van de werknemers'. Samen met vrouwenorganisaties zoals de Kristelijke Arbeidersvrouwen (KAV) ijverde men om het principe van "gelijk werk, gelijk loon" ingang te doen vinden.

Als gevolg van de maatschappelijke veranderingen van het einde van de jaren '60 radicaliseerde ook de vrouwenbeweging. Rond de jaarwisseling

Nieuw in Leuven

WOUDVRUCHTEN EN VEER
WOODBERRIES
Bruggeman

Cafe Cartoon
Muntstraat 18

CARTOON

advertentie

Het beste uit de kringbladen

Tevreden met wat we doen

Kringbladen, ze lijken wel van alle tijden. Uithangborden van presidia, of net vlammeende oppositie. Absurd, non-konformistisch en zelfrelativerend, of saai, ernstig-informatief en belerend. Of je ze nu leuk vindt of niet, je kan ze niet negeren. En nu zowat alle kringbladen die zich respecteren, regelmatig Veto bespreken, kunnen wij natuurlijk niet achterblijven met een wederdienst. Bedenk maar vast een boze lezersbrief.

Het is alweer een tijdje geleden dat hier nog aandacht besteed werd aan de kringbladen. Eén van de gevolgen daarvan is dat nu nog een stapel kringbladen met kerstwensen van presidia op een bespreking liggen te wachten. Gelukkig zijn er in het Leuvense nog kringbladen die regelmatig genoeg verschijnen om ons eind februari een nummer te bezorgen dat niet van het vorige decennium dateert. Wat niet wil zeggen dat we aan minder recente nummers willen voorbijgaan. We beseffen dat er veel tijd en moeite in zo'n bladje kruipen en dat de redakties het dan ook niet op prijs stellen wanneer we hun geesteskind negeren.

Zo bijvoorbeeld Nonius, het blad van de studenten van Groep T. Het novembernummer ontsnapte aan onze aandacht, en daarmee was men niet gelukkig. Terecht, want Nonius verdient beter. Het is immers een gedroomd voorbeeld van hoe het nu net niet moet. De december-Nonius is saai en uitermate flauw. Een doorsnee-lezer legt een blad dat de eerste 22 (tweentwintig!) pagina's aan sport besteedt, aan de kant nog voor hij de kans heeft gehad om zich te ergeren aan humor van het type "Wie won de tweede wereldoorlog? Wie werd tweede?" Het lettertype waarin Nonius gesteld is, en dat wij alleen nog kennen uit kinderboeken genre "Nijntje het Konijn", zal wel één en ander verklaren. Tussendoor vind je dan nog een nietszeggende in memoriam Georges Simenon, onze grootste romancier-humanist. Ze hebben het niet getroffen, de industriële.

Nu lijkt humor wel niet de sterkste kant van ingenieursstudenten in het algemeen. Ook de *burgies* zullen wel niet gelachen hebben met hun Irreëel, maar het blad heeft dan ook niet de pretentie de flauwe plezante uit te hangen. Men wil duidelijk een middenweg bewandelen tussen onderhoudend en informatief, en in dat opzet slaagt Irreëel redelijk.

Zuigflessen

Aankondigingen van kringactiviteiten, info over onderwijsproblematiek, een interview met professor Gobin, het volgt elkaar in een vlot tempo op. Maar als het dan foutloopt, loopt het goed fout. Een volslagen gratis artikel "Over het waarom mannen hun baard moeten scheren en vrouwen hun haar moeten laten groeien" verdient de vermelding *allerplaatse* uit de kringbladen. Vrouwen mogen naar verluidt lang haar dragen omdat "mannen daaronder iets hebben hangen wat er bij vrouwen niet is" en "Ze stellen daar alleen een koppel zuigflessen tegenover." Bovendien hebben vrouwen wel twee stokken, "maar de man heeft er ook één, althans bij bepaalde situaties en tijdelijk." Dat zal dan wel zijn als VTK een TD organiseert met een vrouwenrijkere fakulteit.

Nochtans kan seks in een kringblad. Het Neuroosje, blad van de psychologen, pakt uit met een opzienbarend interview met Kardinaal Danneels waarin onze "Kardi" zonder gêne zijn jeugdige amoureuze avontuurjes uit de doeken doet. Ook zijn vroegere vriendschap met "De Jean-Pol" wordt uit de doeken gedaan. "Eigenlijk was hij een klein etertje, maar dat mag ik niet zeggen hè (...) Uiteindelijk heeft dat korrupt kereltje het wel gemaakt." Lekkere nonsens, het Neuroosje bulkt ervan. Pagina's lang doorlullen over bedplussen, Tante Michy's gezondheidsboekje, Het idioote gedicht, vijftig bladzijden gezellig gestoorde, licht verteerbare onzin. Fijn.

Het Neuroosje is daarmee dit keer het leukste kringblad. Al volgt het Pyromaanje hen dicht op de hielen. Maar daar hebben ze dan ook een patent op dit soort vervehen prietpraak. Al mocht Pyro het ditmaal hebben van de strip in bijlage

bij het decembernummer. "De Roze Ridder" gaat op zoek naar wat er zool gebouwd met een stripheld na het einde van een strip en neemt je mee naar een orgie met Jommeke en Suske. Het verhaal wordt een parodie op zowat alles, zichzelf inbegrepen, en dat maakt nu al jaren van Pyro ons favoriete blaadje. Bijna dissonant in het geheel van het januarinummer, maar gelukkig wel echt interessant, is de uiteenzetting van "de p.d.g." over het ietwat dissidente standpunt van Romania in verband met Student Aid. Niet iedereen is bereid zich kritiekloos aan te sluiten bij vormen van ontwikkelingsamenwerking die het informatieve karakter en het aspect van sensibilisering dreigen op te offeren aan het happeningkarakter. Een moedig standpunt waarmee Romania zich aan veel onbegrip blootstelde. Wie wil er nu immers niet meezuipen voor het goede doel?

Dinges

Het Germaantje is doorgaans minder nonsensikaal, alhoewel. Het laatste nummerje van '89 leest lekker weg. Of dingest lekker weg, 't is maar hoe je het bekijkt. Anderhalve dingest worden uitgetrokken om ons uiteindelijk eens een wetenschappelijke uiteenzetting te geven over het gebruik, en vooral de onver-

moede mogelijkheden van het woord "dinges". Het meest hebben wij nog genoten van Karel Kaffer's "Jona", een bespreking van het blad van de UP. "Als Veto de Leuvense van Morgen is, is Jona voorzeker de Leuvense Kerk en Leven." Of wat dacht je hiervan: "Een redactie-vergadering van Jona verloopt als volgt: iedereen gaat in een kring staan en geeft aanmoedigende schouderklapjes aan burman. Moet natuurlijk kunnen, zo'n zelfhulpgroep voor mislukte schrijvers, maar verrotte spijtig dat ze dat geschrijf van nu moeten drukken ook." Benieuwd wanneer Karel hier eens naar de redaktie komt.

Nog op L&W verschijnt ook regelmatig de Eoos-Express. Het enige kringblad in Leuven, en waarschijnlijk ook ver daarbuiten, dat in zijn kolofon melding maakt van een Algemeen Directeur, een Commercieel Directeur, een Technisch Directeur, nog afgezien van de informatie die je normaal in zo'n kolofon vindt. Eoos-Express ziet het kennelijk groot, maar dit januari-nummer is dat zeker niet. Het enige onderhoudende moment is het interview met Chris Jaubin, uitbater van het kafetaria in L&W.

En dan is er nog Polstok, het tijdschrift voor studenten Sociale Wetenschappen. Eén van de sjaker ogende bladen.

Gelukkig bedoelen ze het zo niet. Polstok is gevarieerd, informatief en duidelijk, heeft een aantrekkelijke lay-out en wanneer dat niet zo is staat er bovenaan ook gewoon: "This layout sucks". Mooiste voorbeeld daarvan is het kruiswoordraadsel. Schots en schief, een appetizer voor wat komen moet: "De absurdisch-existentiële dagen" Deel 42. Ionesco waardig. Larie van de bovenste plank. Niet toevallig van één van de zes stichtende leden van de groep Larie, de Latent Andersdenkende Relatief Innoverende Elite, die in de toekomst de Leuvense sien een ander uitzicht moeten geven. Als kennismaking kan dit tellen.

Voor het slot hebben we Bachus bewaard, het blaadje van Klio. In "De integratie van Klassieke Studies in de wereldproblematiek. Een model van ethische zingeving", wordt ons een oplossing aangeboden voor de vraag naar ethische relevantie, ook van het kringblad-maken: "(Het maken van een kringblad is ethisch relevant)...als we a) in ons vak de waarheid nastreven, b) de waarheid boven alle andere belangen stellen en c) daarbij tevreden zijn met wat we doen." Dat laatste lijkt voor de meest kringbladen niet echt een probleem.

Stef Wauters

Wellicht herkent u dit niet. Wij ook niet.

(Foto Geert Borgers)

Projekt Kultuurraad

← vervolg van p.1

een leuke avond. Reflectie over wat je zag, hoefde niet echt. Veel viel er ook niet te reflecteren. Enerzijds omdat het gepresenteerde, als je het dan toch als kunst wou beoordelen, in de meeste gevallen niet veel voorstelde. Anderzijds omdat er gewoon geen tijd voor was. 'Leuven Wellicht' begon met een beetje vertraging, en aansluitend was er een debat voorzien, voor half elf. Wie het hele parkoers wou doen, moest zich flink reppen om het binnen de twee uur te halen.

Niet dat veel mensen daar last van hadden. 'Leuven Wellicht' was een uitstapje voor vrienden onder elkaar, je kon er mensen tegen het lijf lopen die je kent, met hen dingen gaan bekijken of gewoon overslaan, omdat het niks lijkt, bijvoorbeeld, of omdat er net teveel mensen samentroepen. Soms kon je niet goed zien wat er eigenlijk tentoongesteld werd, door de duisternis of de drukte. Geen probleem: we gaan gewoon naar de volgende halte. Het bezwaar, dat de toeschouwer maar oppervlakkig zou kijken, is dan ook niet echt gegrond. Belangrijk is, dat je er wat aan had op de avond zelf. En wie met alle geweld toch wou doordringen tot de ware kern van het tentoongestelde, die kon later nog een kijkje komen nemen, in alle rust.

Klichee

Uiteindelijk werd 'Leuven Wellicht' door het publiek gemaakt. Essentieel volgens Kultuurraad, en geheel terecht, is de mobilisatie van de massa. Zonder die massa was het een nogal stiele aangelegenheid geworden. Het werk van

de zogenaamde 'echte' kunstenaars was immers niet meteen om over naar huis te schrijven. Wat de kwaliteit betreft, moesten de werken van de deelnemende studenten, amateurs, niet onderdoen voor wat hun professionele, doorgewinterde kollega's presteerden. De meeste werken kon je kwalificeren als leuk, goed tot 'knop gevonden'. Nergens had je het gevoel, dat je met magistrale kunst werd gekonfronteerd.

Echt origineel ging het er dan ook niet aan toe. Er waren nogal wat lampen te zien, maar vooral veel kaarsen, die veel kaarsen zelfs, want naar het einde toe kwamen ze je zo'n beetje de strot uit. In dat opzicht was het goed dat de Vesaliusstraat niet was getransformeerd. Zo kon je zien aan de neon-P van de parking aan de Dekenstraat dat Leuven ook zonder een lichtproject erg verlicht is.

Van de beloofde transformatie van de stad kwam uiteindelijk niet zoveel terecht. Je kon Leuven hier en daar wat anders *meemaken*, maar het bleef het bekende Leuven. Misschien omdat de stad nog altijd te licht was. Als je een project wil maken waarin licht centraal staat, en waarin je wil tonen wat je met licht zoal kunt aanvangen, heb je in de eerste plaats veel duisternis nodig. Want een groot klichee zegt, dat er pas licht is, als er ook duisternis is. De Naamsstraat was in dat opzicht nog altijd veel te licht, je kon maar met moeite zien waar men naartoe wou. Het 'lichtend pad' in het park was leuk, maar er brandde nog storend licht in de omliggende gebouwen. Beter geslaagd was het pad tussen het Erasmusgebouw en de Fak van L&W, die zich doorheen het groen slingerde. Om je heen was alles duister.

Lieven De Cauter merkte op het debat op dat 'Leuven Wellicht' te *sakraal* was, en daar had hij gelijk in. Kaarsjes brengen heiligheid mee, en die was er wat veel. Soms had het project, en dat was de keerzijde van de grote opkomst, veel weg van een beedevaart. Dat begon al helemaal in het begin, in het Stuc, waar knaapjes Latijnse muziek brachten. Het was een knap begin, een beetje plechtig en zo hoorde het ook, maar het mocht niet worden uitgemolken. En dat gebeurde, vaak onbewust, te veel. Gelukkig nam dat, alles bij mekaar, niet weg dat 'Leuven Wellicht' toch te genieten was.

Dat kan ook worden gezegd van het debat ('foyer'), na 'Leuven Wellicht'. Wie het programmaboekje had gezien, wist al dat dit niets kon worden. Van meet af aan was duidelijk, dat enkele illustere genodigden het over Kunst wilden hebben. De zaak liep al fout van bij het begin, en het zou nooit goed komen, ondanks enkele geslaagde tussenkomsten van Jo Stulens (van CC Oratorihof), die de speelsheid van het project benadrukte, en die zei dat er op het debat teveel aan 'verbale diarree' werd gedaan. Louis Broes wilde uit zijn nek over kunst en agressie. Lieven de Cauter en Bart Verschaffel gingen de intellectueel uit en niemand van de toeschouwers wist waarover het ging. Het ging *nergens* over. Moderator Joris Vlaspolder had dat snel door en liet de kinderen begaan. Mensen van het Stuc zelf, die ook bij het panel hoorden, zaten beduusd tot verveeld toe te kijken. Iemand vroeg zich af of we het nu over "luciditeit" of "intellectualiteit" hadden. Iemand zei dat kunst toch wel "een dramatische arena" moet zijn. Er werden spijkers met koppen geslagen, maar er was nog een fuif om het te vergeten.

Johan Reyniers

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horizontaal - 1. Berisping 2. Onbetaald ambt - Bijwoord 3. Man-nelijk zaad - Stuk steen, kei 4. Meisjesnaam - Schriftteken van het Oudgermaanse alfabet 5. Bijwoord - Kabouter 6. Troef negen - Kleine wig 7. Bepaalde netten 8. Ongevraagd ontslag - Familied 9. Vulva - Meisjesnaam 10. Leuvense voetbalploeg - Losgerafelde naad.

Vertikaal - 1. Afrekeningen 2. Vlaams dorp 3. Drassig vee-land - Hulpstelling 4. Raar - Harteloos 5. Het innerlijk bijblijvend zijn 6. Hoge graad in studies economie - Vordering 7. Verorberde - Reed woest 8. Verkoop onder de markt - Muzieknoest 9. Europeaan - Vlaamse stad 10. Bijwoord.

DOSSIER DEMOKRATISERING (DEEL 4)

Onlangs kwam prof Herman Deleecq volop in de media-belangstelling met zijn artikel "Blijvende ongelijkheden in het onderwijs: 10 jaar later". Hierin geeft hij een overzicht van het falen van de de democrativering van het Hoger Onderwijs. Die is nooit voltooid geweest, zeker niet bij de lagere klassen.

Deleecq zoekt naar de oorzaken daarvan, en stelt dat hiervoor niet de financiële, maar wel de socio-kulturele drempels verantwoordelijk zijn. Bovendien, aldus Deleecq, speelt bij de studietoelagen het zogenaamde Matteuseffekt mee: de beurzen gaan vooral naar de middengroep, en niet naar de lagere klassen. Hij wil daarom een herverdeling: meer geld voor de armste studenten, afschaffing van de kleinere beursbedragen.

Toen Veto als één van de weinigen kritische

bemerkingen bij Deleecq maakte, viel dat niet overal in goede aarde. Ook niet bij Herman Deleecq zelf, die ons verweet "een onjuist en tendentieuze beeld op te hangen van mijn persoon en mijn onderzoek". Veto wil de discussie echter niet uit de weg gaan. Daarom presenteren we sinds enkele weken een 'Dossier Democratisering', waarin we een andere visie dan die van Deleecq uiteenzetten.

Deze week peilt Veto naar de oorzaken van de dalende democrativering. Wij geven een overzicht van wat jongeren weghoudt van universiteiten: een kijk op de beruchte 'drempels'. Grosso modo worden tussen die drempels twee soorten onderscheiden: enerzijds de 'financiële' anderzijds de 'socio-kulturele' drempels, ofwel alles wat jongeren uit lagere klassen niet hebben dat een rijkere wél heeft.

Studiekosten: een overzicht

Centen maken de man

Studeren is een dure aangelegenheid, heet het. Toen wij nog in de 'retorika' zaten en thuis vertelden dat we in Leuven zouden willen studeren, kregen we tegelijk de ouderlijke vermaning dat we één keer mochten proberen, maar ook niet meer. Een bisjaar zou immers te duur zijn. Onmiddellijk werden we met de budgettaire beperkingen van een doorsnee-huishouden gekonfronteerd. Eénmaal in Leuven bleek dat ze thuis nog gelijk hadden ook: studeren is een verdraaid dure aangelegenheid.

Wetenschappers discussiëren nog steeds over het eksakte cijfer van de studiekost, vooral omdat een aantal politieke discussies het strikt wetenschappelijke debat over de cijfers doorkruisen. Zo komt professor Herman Deleecq, een aanhanger van de *human capital theory* (studeren is een investering) tot de constataste dat de maximale studiebeurzen slechts 25% van de totale studiekost dekken, die volgens hem dus zo'n hem 250.000 fr. moet bedragen. Deleecq rekent in zijn berekening ook de inkomensderving mee: de som wat een student zou

verdienen indien hij zou werken. Minister Theo Kelchtermans wilde dan weer kost wat kost bewijzen dat de maximale studiebeurzen (een 85.000 fr.) de studiekosten volledig dekken. Hij slaagde er zelfs in die stelling 'wetenschappelijk' te laten bewijzen (zie ander artikel op deze pagina). Beide 'wetenschappelijke' berekeningen verschillen 145.000 fr. Over 'waardenvrij onderzoek' gesproken.

Tegen Deleecq kan ingebracht worden dat studeren in de eerste plaats geen investering, maar een *recht* is. De Staat moet dat recht mogelijk maken, maar dat betekent nog niet dat studenten zich 'benadeeld' moeten voelen tegenover werkende of werkloze leeftijdsgenoten. Kelchtermans' Hiva-studie was dan weer bewust 'kortzichtig': de minister weigerde een aantal zeer reële studiekosten mee te rekenen. Studiekosten kunnen immers in twee categorieën opgedeeld worden: enerzijds de directe studiekosten (huur, vervoer, inschrijvingsgeld, kursussen, kosten voor stages en eindwerken, studiemateriaal), anderzijds de leefkost (voeding, kledij, verzorging, ontspanning). Het hoeft echter geen betoog dat de *totale studiekost*, namelijk alles wat de student in werkelijkheid moet betalen, zowel directe studiekosten als leefkosten bedragen. Studeren aan de unief kost voor een kostudent ongeveer

170.000 fr., voor een pendelstudent 100.000 fr. De kost in het Hobu (Hoger Onderwijs Buiten de Universiteit) ligt nauwelijks lager.

Zo'n bedragen kan natuurlijk niet iedereen betalen. Om jongeren uit lagere sociale klassen toch de kans te geven om te studeren, bestaat er in België sinds de jaren vijftig een stelsel van studietoelagen. Die studietoelagen zijn gebaseerd op de begrippen 'minvermogenheid' en

'meervermogenheid'. Iedereen die een inkomen heeft dat hoger is dan de grens voor meervermogenheid, krijgt geen studiebeurs. Als het inkomen van de ouders lager is dan de grens voor minvermogenheid, dan ontvangt men de maximum-studiebeurs. Momenteel bedraagt die 82.500 fr voor een koststudent. Ter vergelijking: in Wallonië bedraagt de maximumbeurs 98.800 fr. Leve de federalisering. Als het inkomen tussen de grens van min- en van meervermogenheid ligt, krijgt men een kleinere beurs.

Dit systeem is echter niet gevrijwaard van kritiek. Fundamenteel is dat de grens van minvermogenheid op een bijzonder willekeurige basis is vastgelegd: zestig procent van het socio-vitaal minimum. Mensen die zeventig procent van het socio-vitaal minimum verdienen (dat zijn dus bijzonder lage inkomens die eigenlijk beneden de 'armoedegrens' leven) krijgen niet eens een maximum studiebeurs.

Bovendien vermindert de waarde van de studiebeurzen van jaar tot jaar. Van 1979 tot 1985 bedroeg de maximumbeurs 74.300 fr. In die hele periode werd dit bedrag niet één keer aangepast. Ieder jaar was er inflatie, zodat de feitelijke waarde van de beurzen flink daalde. Voor het academiejaar 1985-86, vlak voor de parlementsverkiezingen verhoogde minister Lenssens nog eens de maximumbeurs met tien procent tot 81.730 fr. Tijdens het academiejaar 1986-87 werd de maximumbeurs geïndexeerd tot 82.500 fr, als compensatie voor de Sint-Annabesparingen. Sindsdien is de de maximumbeurs niet meer geïndexeerd. Dat zal overigens nog tot in 1991 duren.

We stellen dus vast dat de studiebeurzen van 1979 tot 1990 amper met elf procent gestegen zijn, terwijl de index in de periode 1979-87 met 53 procent

klassen hoger onderwijs volgen, dan ligt hier wellicht een zeer voornamere reden: de beursbedragen zijn veel te laag. Door het feit dat er bovendien bijna geen sprake is van een gewone indexering van die beurzen, wordt het steeds groter wordende verschil tussen studiekost en studiebeurs verklaard. Dat betekent dat de ouders dus steeds meer zelf moeten betalen om hun kinderen te laten studeren. De ophelmakende 'terugging van de democrativering', waarover de media zich vorige maand nog verwonderden, is dan ook niet meer dan een logisch gevolg van de jarenlang gevoerde politiek. Als men meer dan tien jaar lang beknipteld op de studiebeurzen, hoeft men absoluut niet verwonderd te zijn dat dit tot gevolg heeft dat vele jongeren niet meer gaan studeren aan de universiteit.

Dienstbetoon

Het is dus wenselijk, zonet noodzakelijk dat er op korte termijn - vanaf volgend academiejaar bijvoorbeeld - een aantal dringende maatregelen genomen worden. Wij hebben het dan over het gelijkstellen van het maximum met de grens van minvermogenheid, een jaarlijkse aanpassing van de studiebeurs aan de evolutie van de studiekost, en een verhoging van de maximumbeurzen tot de actuele studie- en leefkost.

Die aanpassingen zijn absoluut noodzakelijk. De keuze om verder te studeren moet immers een vrije keuze zijn. Op dit moment is dat niet het geval: verder studeren is nog steeds afhankelijk van het inkomen van de ouders. Op dit moment zegt men wel dat iedereen het recht heeft om te studeren. Wij vragen ons echter af hoe eerlijk een beleid is dat het onderwijs *bewust* duurder maakt, waardoor sommigen het moeilijker krijgen om verder te studeren. De huidige onderwijspolitiek garandeert het recht op onderwijs helemaal niet, en het huidige systeem van studiebeurzen verhelpt daar ieder jaar een beetje minder aan. Het is duidelijk dat een echte democrativering van het onderwijs pas mogelijk is als de financiële drempel weggevoerd wordt.

Natuurlijk is democrativering meer dan dat, en spelen er nog de roemruchtige 'socio-kulturele' drempels mee. Maar het is wel zo dat de financiële drempels een bijzonder grote impact hebben. Geld is belangrijk, dat weet iedereen.

Walter Pauli

HIVA-ONDERZOEK UIT '87 GEEN WETENSCHAP, WEL POLITIEK

Kampus Sociale Wetenschappen - In '87 gaf Theo Kelchtermans (CVP), toen verantwoordelijk minister voor de studietoelagen van de Vlaamse Gemeenschap, aan het Hoger Instituut voor de Arbeid (Hiva) ondermeer de opdracht om een onderzoek naar de studiekosten in te stellen. 'Onderzoek' was echter een groot woord. Kelchtermans stelde immers vooraf een aantal *priori's*. Zo mocht het Hiva niet de volledige studiekost onderzoeken, maar enkel de studiekosten 'in engte zin'. De leefkosten, die ook tot de studiekost behoren én bovendien aanzienlijk zijn, mochten niet onderzocht worden. Het Hiva-onderzoek was dus reeds gedoemd - nog voor één enquête uitgevoerd werd - om een stevige onderschatting van de echte studiekosten te zijn.

Bijna onwetenschappelijk was ook de geringe steekproef op basis waarvan dit onderzoek gevoerd werd. Hierdoor waren de resultaten niet erg betrouwbaar. Voor het Hobu had men slechts bij 327 studenten naar de studiekosten gepeild: dat was niet eens een half procent van een totale populatie van 70.354 studenten. Bovendien rust de zware verdenking op het onderzoek dat de steekproef een weinig werd gemanipuleerd. Aan het kunstonderwijs - een vrij dure richting - werd 'toevallig' voorbijgegaan.

De vorm van informatie-verzameling (enquêtes) was ook niet optimaal: men deed immers een eenmalige bevraging. Een eerder Hiva-onderzoek uit '79 gebruikte de metode van het 'huishoudboekje': de studenten moesten zelf een jaar lang alle studiekosten nauwkeurig registreren. Dit was tijdrovend, maar wél nauwkeurig.

Men moet hiervoor geen steen werpen naar het Hiva. Zij verontschuldigen zich haast in hun syntesetekst: "Omdat dit onderzoek niet zozeer als een actualisering van vroegere gegevens kon opgevat worden, maar (...) een nieuwe meting van een dergelijke complexe materie moest realiseren, is het de overweging waard om naar de toekomst toe een *meer systematische opvolging van de kosten en hun evolutie* (kursivering hiva, wp.) te organiseren. Afhankelijk van het belang dat hieraan gehecht wordt en de middelen die hiervoor ter beschikking kunnen gesteld worden, kan vanuit het beleid of vanuit de instellingen voor hoger onderwijs zelf een systematische en nauwkeurige registratie opgezet worden."

Maar waarom werd dan zo'n onderzoek uitgevoerd? De reden hiervoor lag bij Kelchtermans zelf. Hij had reeds geruime tijd de opmerking gekregen dat de beurzen veel te laag waren. Door het onderzoek ernstig te beperken, slaagde de minister erin het bedrag van de studiekost zo te manipuleren tot hij een resultaat kreeg dat hemzelf goed uitkwam. Volgens de Hiva-studie bedroeg de 'studiekost' immers ongeveer evenveel als de maximum studiebeurs, een gegeven dat bijzonder goed in de kraam paste van Kelchtermans. Het onderzoek naar de studiekosten uit het Hivarapport had dus nauwelijks iets met 'wetenschap' te maken, maar integendeel alles met politieke show. (WP)

Omdat ik spaar voor mezelf. Maar tegelijk ook voor 'n beetje menselijker wereld.

Een boerderij voor mindervaliden... een centrum voor thuis bevallen... een recyclagebedrijf... Tientallen zinvolle initiatieven. Netwerk Vlaanderen helpt ze zelfbedruipend en zelfredzaam te worden. U helpt Netwerk helpen door te krekelsparen. Uw spaargeld en de interesse blijven uw eigendom. Maar Netwerk ontvangt elk jaar een aanbrengvergoeding van 1%. Het ASLK-agentschap in uw buurt geeft u graag alle inlichtingen.

KREKELSPAREN

ASLK

advertentie

Milieujongens strijden tegen de betonbaronnen

De akties van Greenpeace en konsoorten – zowel de No Time To Waste T-shirts als het stoerdere werk op schoorstenen, in smeerpipen en voor lozingschepen – begint stilaan resultaat op te leveren. Nederland kende vorig jaar het beruchte Milieuplan van de liberale minister Ed Nijpels, waover zelfs de vorige regering-Lubbers is gevallen. In Vlaanderen stelde minister Theo Kelchtermans (CVP) zijn voorstellen om het milieu te beschermen. De milieuproblematiek begint voor het eerst zijn plaats te veroveren op de politieke agenda. Veto sprak hierover met Luc Vervoort en Stef Boogaerts, beiden verbonden met de vzw 'Natuurreservaten' (zie kader).

Veto: *De aandacht voor de milieuproblematiek is vooral toegenomen met de recente successen van Agalev. Dat betekent dan wel dat milieu nog steeds een zaak van de oppositie is.*

Boogaerts: «Awel, ik durf eigenlijk zeggen dat wij – allez, de milieubeweging in het algemeen – voor een stuk de successen van Agalev voorbereid hebben. Agalev heeft enkele thema's van de milieubeweging overgenomen. Veel mensen die sympathie hebben voor de milieubeweging hebben natuurlijk automatisch sympathie voor Agalev, en Agalev rekruteert op haar beurt uiteraard ook voor een goed stuk uit de milieubeweging. Paul Staes was vroeger dé milieujournalist van Vlaanderen.»

«We zitten wel verveld met het verdomhoekje van 'de groenen'. Dat willen wij eigenlijk niet. Agalev heeft acht procent van de stemmen. Als de milieubeweging zich uitsluitend daarop fikseert, bereikt ze dus de grote massa niet. De milieubeweging moet mensen uit alle partijen betrekken. De milieubeweging – kijk bijvoorbeeld naar onze vereniging – rekruteert uit... (aarzelt even) uit alle partijen. Ja, allemaal. Je hebt bij iedere partij echter bepaalde a priori's, waarvoor het natuurbehoud steeds moet wijken. Bij de SP is dat tewerkstelling, bij de CVP zijn dat de belangen van de Boerenbond.»

«Wij kiezen dus nooit voor één partij om mee samen te werken. Wij kiezen voor die krachten binnen alle partijen die samen met ons een bepaald programma willen verwezenlijken. De ene keer is dat de vakbond, de andere keer zijn dat de socialisten, het maakt ons niet uit. Zowel met SP-voorzitter Frank Vandembroucke als met Trees Merckx, ondervoorzitter van de SP, valt nogal eens te praten. Wij zijn compleet onafhankelijk: wij weten wat we willen, wij hebben heel klare eisen.»

Veto: *Is dat niet naïef? Iedere partij heeft namelijk een bepaald programma, iedere partij heeft eigen belangen. Het kan dan toch niet anders dat 'het milieu' bij bepaalde partijen een grotere prioriteit is dan bij andere.*

Boogaerts: «Het minste aandacht krijgen we al bij al toch van de PVV. Die partij interesseert zich doorgaans niet voor het milieu. Dat is in de huidige Vlaamse politieke context nefast. Waltmiel, PVV-minister voor ruimtelijke ordening in de Vlaamse Eksekutieve, heeft voor het milieu in Vlaanderen namelijk een sleutelpost in handen. Zijn voorganger was Ward Beysen, eveneens van de PVV, en diens voorganger heette Pede, ook al een liberaal. Het ziet er dus bijzonder slecht uit met de ruimtelijke ordening in Vlaanderen. De gevolgen van dat jarenlange liberale beleid laten zich vandaag sterk voelen.»

Veto: *Die slechte ruimtelijke ordening dateert trouwens al van de tijd vóór Pede en ko. In het begin van de jaren zeventig werd België "het lelijkste land van Europa" genoemd.*

Vervoort: «Het belang van de ruimtelijke ordening is steeds zwaar miskend in Vlaanderen.

Elk goed milieubeleid – zowel wat waterzuivering als bijvoorbeeld verkeersbeleid betreft – begint bij een zinnige ruimtelijke ordening. In Vlaanderen heeft men dat nog niet door. Iedereen denkt dat hij plaats genoeg heeft, en bouwt maar op.»

Boogaerts: «De afschuwelijke lintbebouwing heeft maatschappelijk ook enorm veel consequenties. Als de overheid woonbuurten uitbouwt in een kernvorm, dan kan je overal veel gemakkelijker, veel goedkoper nutsvoorzieningen installeren: telefoon, riolering, waterleiding, noem maar op. Ook op gebied van waterzuivering is dat cruciaal: je kan het afvalwater op een serieuze manier kollektieren en zuiveren, in tegenstelling tot nu.»

JAREN NEGENTIG

Vervoort: «De belangrijkste vorm van politiek dienstbetoon 'op de buiten' bestaat erin dat mensen naar een politiekier stappen en hem vragen of een bepaald stuk bos of weide kan veranderd worden in 'bouwgrond'. Dat gebeurt doorgaans wel, en daarmee gaat de lintbebouwing weer verder. De wet schrijft immers voor dat, als er geen bepaalde minimumafstand ligt tussen twee huizen, dat het toegestaan is om tussen twee woningen te bouwen. Dat is natuurlijk nefast: zo bouw je geen beleid inzake ruimtelijke ordening op.»

Boogaerts: «In feite organiseert men op die manier een beleid waarin enkelen profiteren op de kap van de hele gemeenschap. Zo'n afgelegen woning eist natuurlijk ook haar riolering, haar waterleiding, het water van die huizen moet ook gekollekteerd worden, maar wie moet dat betalen? Het is toch logisch dat het veel duurder is als je water van enkele woningen – die dan nog verspreid gelegen zijn – moet kollektieren, dan als je alle afvalwater van een hele dorpskern tegelijk kan verzamelen.»

«De nadelen van zo'n beleid, dat vroeger uit korte-termijn motivatie is opgezet, kan zelfs niet

op afzienbare termijn verholpen worden. Je kan al die huizen moeilijk laten afbreken, dat zou sociaal onverantwoord zijn. Het enige alternatief is een uitdovingsprincipe: er komen geen nieuwe lintbebouwing meer bij, en de bestaande huizen mogen niet meer vervangen worden. Financieel is dat natuurlijk een dure operatie: er gaat dan voor honderden miljarden planschade moeten betaald worden. Maar op termijn is het de enig mogelijke oplossing: de mensen moeten inzien dat ze niet kunnen blijven bouwen waar ze willen.»

Vervoort: «Het is duidelijk dat Openbare Werken zich geheroriënteerd heeft. Vroeger kregen de 'betonbaronnen' de toestemming om half België met autosnelwegen vol te leggen. Dat gaat nu niet meer, en nu hebben die betonbaronnen zich op andere terreinen geconcentreerd: rioleringen – leve de lintbebouwing, want kilometerslange rioleringen! – en de waterzuiveringsinstallaties. De gemeenschap moet echter betalen.»

Boogaerts: «Weet je dat er in Vlaanderen niet één waterzuiveringsstation is dat echt optimaal functioneert? De 'overdimensionering' van die waterzuiveringsinstallaties is schrijnend. Meestal zijn ze natuurlijk veel te groot gebouwd. Dat is niet verwonderlijk: een architect wordt betaald op basis van een percentage van de kostprijs. Hoeveel te groter zo'n installatie is, hoeveel te meer de aannemer verdient. Al die belangen lopen parallel. Alleen, de belastingbetaler draait ervoor op. Zo komt het dat België een zeer dure, maar bijzonder inefficiënte waterzuivering heeft.»

Veto: *In België lopen blijkbaar nog meer aspecten van het milieubeleid fout. De kwaliteit van het grondwater in België zou, volgens buitenlandse studies, tot de slechtste van Europa horen.*

Vervoort: «België bengelt helemaal achteraan in Europa wat betreft milieubeleid. De Schelde is bijvoorbeeld één van de grootste vervuilers van de Noordzee. De vervuiling van de Schelde begint niet in Antwerpen, die begint evenzeer in Brabant, in de Dijlevallei. Door het ontbreken van een goede wetgeving vestigen zich in het Hageland op dit moment razendsnel tal van buitenlandse bio-industrieën, zoals Nederlandse varkenskwekerijen.»

«Hierdoor worden enorm veel meststoffen geloosd. Op termijn is dat niets anders dan het China syndrome, een soort van ecologische tijdbom. Die geloosde meststoffen, met hoge concentraties gevaarlijke nitraten, sijpelen langzaam de bodem in. Nu moet je weten dat ons drinkwater honderden jaren oud is. Na verloop van verschillende jaren zullen die nitraten dus ook in het drinkwater gekomen zijn. De toekomstige waterzuivering dreigt dus enorm veel te gaan kosten. Men evolueert naar een toestand waarin de productiekosten van het drinkwater tot vijf maal hoger zal liggen dan de prijs ervan.»

Boogaerts: «Veel meststoffen bevatten ammoniak. Dat product is in grote mate verantwoordelijk voor de verzuring. Men denkt nogal eens dat de zure neerslag in Skandinavië volledig te

'Natuur en Landschap' is een vzw uit het Hageland. Haar terrein beperkt zich tot de vijfhoek Leuven-Aarschot-Diest-Zoutleeuw-Tienen. Zij werkt echter vooral samen met Natuurreservaten, de Vlaamse Vereniging voor Natuurbehoud. Vroeger was dat een nationale organisatie, maar sinds de federalisering zagen zij zich genoodzaakt te werken met twee aparte verenigingen, één voor de Waals en één voor de Vlaamse Gemeenschap. Natuur en Landschap heeft in alle Hagelandse gemeenten op drie na – lokale kernen. Dat is nodig: er kan veel beter druk uitgeoefend worden op lokale politici die vereniging heeft meer kans om in te bepaalde gemeente uit te groeien, zodat er meer vrijwilligers kunnen gerekruteerd worden. Die zijn dan weer nodig om ondermeer de meer dan 60 hektare natuurreservaat te onderhouden, waar van de vzw 'Natuur en Landschap' eigenaar is.

Vervoort: «Voor onze eigen vereniging 'Natuur en Landschap' blijft de reservatenwerking heel belangrijk. Wij zijn dus zelf overgegaan tot het aankopen van stukken natuurgebied. De ervaring leert ons immers dat het huidige bestand van Vlaamse natuurreservaten – die zo al bijzondere versnipperd en verspreid zijn – steeds afgekalft wordt. Vlaanderen kent wel een hele rij wetten en reglementen, maar als puntje bij paaltje komt worden die toch steeds aangepast. Wij weten intussen óók dat het eigenaarsrecht blijkbaar het meest heilige recht is in België. Het enige alternatief was dan zelf eigenaar worden van die bedreigde gebieden. Dat is natuurlijk geen strategie die je lang kan blijven volhouden, maar enfin, het momenteel het enige echte alternatief.» (W)

wijten is aan de industrie. Dat is niet helemaal zo: ook de 'kleinere' vervuiler is mee verantwoordelijk hiervoor. Neem het Nederlandse natuurreservaat 'De Grote Peel' in Noord-Brabant. Oorspronkelijk was daar een heidevegetatie, maar nu vindt daar een 'vergrassing' plaats. Gras is immers meer bestand tegen vervuiling dan heide. Wel, het is uitgemakkt dat dit te wijten is aan de bio-industrieën.»

Veto: *Eigenlijk herhaalt de milieubeweging steeds hetzelfde doemdenken: "het gaat nog ooit slecht aflopen". Jullie stellen nu voor om te pleiten voor een "offensieve strategie" voor de milieubeweging. Leggen jullie dan andere aksonden dan voorheen? In feite moeten jullie het toch gemakkelijker krijgen, want zelfs uit 'economisch liberale' principes moet je tegenwoordig voorstander zijn van een stevig milieubeleid: bij nog langer dralen zou de kostprijs wel eens té hoog kunnen oplopen.*

Boogaerts: «Ik weet het niet met die liberalen. Als je hoort wat voor ongelofelijk simpele uitspraken Guy Verhofstadt doet over het milieuplan, zo van "Dat stelt niets voor, dat is allemaal ouwe koek", dan ben ik toch ongerust.»

Vervoort: «Louter sociaal-economisch moet er inderdaad dringend iets aan gedaan worden aan het milieu. Als er niet snel ingegrepen wordt, gaan we op overschrikkelijk hoge kosten af om de negatieve gevolgen van de huidige vervuiling in te dijen. Denk maar aan het broeikasfeffect – dat Bush straal negeert, volgens hem bestaat dat niet eens. Wie gaat dat allemaal betalen? Welke maatschappij kan zulke kosten dragen?»

«Ik ga ervan uit dat de mens niet van brood alleen leeft. Hij heeft ook zuiver water, zuivere lucht nodig. Dat is even essentieel. Iedereen vindt dat blijkbaar evident dat die 'goederen' er zijn. Men acht het ook bijzonder ongewoon dat men hiervoor moet betalen. Wel, dat optimistische beeld is voorbij. Iedereen zal moeten beseffen dat de milieuproblemen ontzettend groot geworden zijn. Om die het hoofd te bieden, zijn er maatregelen nodig met verregaande sociaal-economische maatregelen. In Nederland beseft men dat blijkbaar al beter als in België. Het is nu ondermeer de taak van de milieubeweging om die eisen algemeen ingang te doen vinden.»

«Als drukingsgroep, wat wij toch zijn, is het natuurlijk belangrijk dat wij ons niet laten compromitteren. Als politici onze eisen aanvragen en proberen te verwezenlijken, dan vinden wij dat prima. Als diezelfde politici, buiten die ene goede eis, echter tegen andere slechte punten in hun programma hebben, belet ons dat niet om dat negen keer opnieuw aan te klagen. De milieubeweging mag niet meedoen in het spelletje van hier een deal maken en een schandaal doodzwijgen, om in een ander dossier gelijk te krijgen. Zo verraad je enkel de zaak waarvoor je opkomt. Vandaag staan wij naast de landbouwers tegen de SST, morgen ageren wij tegen de ruiilverkaveling die door diezelfde landbouwers voorgesteld wordt. Milieudossiers gebruik je niet als pasmunt.»

Walter Pauli

